NN 31/2018 (4.4.2018.), Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-III-6958/2014 od 27. veljače 2018.

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

633

Ustavni sud Republike Hrvatske, u sastavu Miroslav Šeparović, predsjednik, te suci Ingrid Antičević Marinović, Mato Arlović, Snježana Bagić, Branko Brkić, Mario Jelušić, Lovorka Kušan, Josip Leko, Davorin Mlakar, Rajko Mlinarić, Goran Selanec i Miroslav Šumanović, u postupku koji je ustavnom tužbom pokrenuo S. A. K., nepoznatog državljanstva, kojeg zastupa M. G., odvjetnica iz Z., na sjednici održanoj 27. veljače 2018. donio je

ODLUKU

I. Ustavna tužba se odbija.

II. Ova odluka objavit će se u »Narodnim novinama«.

Obrazloženje

I. POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM

1. Ustavna tužba podnesena je u povodu presude Upravnog suda u Zagrebu (u daljnjem tekstu: Upravni sud) broj: Usl-1400/14-9 od 22. kolovoza 2014.

Tom je presudom presuđeno:

»I. Odbija se tužbeni zahtjev tužitelja koji glasi:

‘1. Tužba se usvaja.

2. Poništavaju se rješenja Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske broj 511-01-204-UP/I-6262/11-13 i 511-01-204-UP/I-6262/12-13 od 27.02.2014. god.

3. Tužitelju se odobrava besplatna pravna pomoć koju snosi Državni proračun, s pozicije Ministarstva unutarnjih poslova.

4. Nalaže se tuženiku da plati troškove zastupanja tužitelja u ovom postupku, u roku 15 dana.’«

1.1. Rješenjem Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: MUP) broj: 511-01-204-UP/I-6262/11-2013 od 27. veljače 2014. odbijen je zahtjev podnositelja za azil.

Rješenjem MUP-a broj: 511-01-204-UP/I-6262/12-2013 od 27. veljače 2014. podnositelju je naloženo napuštanje Europskog gospodarskog prostora (EGP) u roku od 15 dana računajući od dana izvršnosti rješenja donesenog u predmetu u kojem se odlučivalo u povodu njegovog zahtjeva za boravak u Republici Hrvatskoj.

1.2. Podnositelj u ustavnoj tužbi tvrdi da su mu odlukom Upravnog suda povrijeđena ustavna prava zajamčena člancima 14. stavkom 2. i 29. stavkom 1., te člancima 18. i 19. Ustava Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 5/14.), kao i prava zajamčena člankom 13. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (»Narodne novine – Međunarodni ugovori« broj 18/97., 6/99. – pročišćeni tekst i 8/99. – ispravak, 14/02. i 1/06.; u daljnjem tekstu: Konvencija), te člankom 47. Povelje o temeljnim pravima Europske unije (Charter *of Fundamental Rights of the European Union* 2010/C 83/02, objavljena u Službenom listu Europske unije C 83/389 od 30. ožujka 2010.; u daljnjem tekstu: Povelja).

2. Za potrebe ustavnosudskog postupka pribavljen je spis Upravnog suda broj: Usl-1400/14 i spis MUP-a, Uprave za upravne i inspekcijske poslove broj: UP/I-6262/13.

II. ČINJENICE I OKOLNOSTI SLUČAJA

3. Uvidom u osporeni akt, pribavljene spise i dokumentaciju koja se u njima nalazi, razvidno je da je podnositelj nadležnom upravnom tijelu podnio 11. rujna 2013. zahtjev za azil u Prihvatnom centru za strance, Obedišće Ježevsko.

Nadležno upravno tijelo odbilo je zahtjev podnositelja te u obrazloženju vrlo iscrpnog osporenog rješenja istaknulo:

»(...) valja naglasiti da je teško, bez opipljivih isprava, utvrditi je li netko podrijetlom iz određene zemlje ili grada za koji tvrdi da jest. Iskazi tražitelja azila koji se odnose na njegovo državljanstvo ocijenjeni su kao nevjerodostojni. (...)

(...) Tražitelj azila nije znao navesti kako se zove najveća džamija u Homsu (...) Isto tako, nije naveo kako se zove stadion u Homsu ... nije znao navesti kako se zove najveća bolnica niti glavni trg u navodnom rodnom gradu Homsu, kao niti ime rijeke koja protječe gradom (...) Nije znao navesti kako se zove Asadova stranka koja je na vlasti (...) utvrđena je nevjerodostojnost njegovih izjava vezano za zemlju podrijetla i mjesto iz kojeg navodi da potječe obzirom da tražitelj azila nije znao navesti osnovne znamenitosti grada i države iz koje dolazi ili ih je pak netočno naveo. ... Malo je vjerojatno da netko ne poznaje svoj grad u kojem je rođen i u kojem je odrastao što navodi na zaključak da su izjave o podrijetlu nevjerodostojne te da Sirija nije zemlja podrijetla imenovanog.

(...) u tijeku postupka saslušanja, imenovani je naveo da je zatražio azil u Republici Mađarskoj i nakon tjedan dana pismeno odustao od istog, dok u Republici Austriji, kako je naveo, nije podnosio zahtjev za azil.

Vezano o njegovim izjavama o traženju zaštite u Republici Mađarskoj i Republici Austriji utvrđeno je da njegova izjava nije vjerodostojna, osobito ako se uzme u obzir da navodi da se imenom S. B. koristio u Republici Mađarskoj, dok je na temelju dopisa Republike Austrije ... utvrđeno da se ... koristio imenom S. B., a na temelju dopisa Republike Mađarske ... da se koristio imenom S. A. – D. A.

... zbog brojnih kontradiktornosti, netočnosti, površnosti te nedosljednosti, iskazi tražitelja azila o njegovu identitetu i podrijetlu, ocjenjuju se nevjerodostojnim.

(...)

Temeljem izjava tražitelja azila ocijenjeno je da u konkretnom slučaju nije utvrđena zemlja podrijetla, obzirom da se azil utvrđuje u odnosu na zemlju podrijetla, a u ovom predmetu na osnovu svih dokaza je utvrđena nevjerodostojnost u pogledu zemlje podrijetla, stoga ne postoji osnovni uvjet za procjenu osnovanog straha od proganjanja, odnosno nije utvrđena zemlja podrijetla u smislu članka 4. Zakona o azilu.

(...)

... u konkretnom upravnom postupku je temeljem izjava tražitelja azila, a prilikom procjene postojanja opravdanih uvjeta koji ukazuju da će se, ukoliko se tražitelj azila vrati u zemlju podrijetla, suočiti sa stvarnim rizikom trpljenja ozbiljne nepravde zbog koje bi trebalo odobriti zaštitu ... ovdje nedostaje osnovni uvjet, a to je, da nije utvrđena zemlja podrijetla, stoga se ne može odobriti zaštita niti u smislu članka 7. Zakona o azilu.«

3.1. Upravni sud odbio je tužbeni zahtjev podnositelja, te potvrdio prvostupanjsko rješenje. Taj je sud u presudi, između ostalog, naveo:

»(...) Ističe da je tužitelj zahtjev za azil podnio isključivo iz ekonomskih razloga, budući da je zbog financijskih problema prije započinjanja rata u Siriji odlučio potražiti bolji život u Europi. ... dovodi se u sumnju iskaz tužitelja o njegovom državljanstvu i podrijetlu, budući da nije znao opće i specifične podatke o gradu i državi iz koje tvrdi da dolazi.

(...) tužitelja nije bilo moguće saslušati, jer je otišao iz Prihvatilišta i ne kontaktira s punomoćnikom.

... može se konstatirati da je tužitelj prilikom ispitivanja u policiji iskazivao o svom navodnom rodnom gradu vrlo neprecizno, pa tako nije znao kako se u gradu Homsu zove glavni trg, bolnica, niti kako se zove rijeka koja protiče kroz Homs.

Ovaj sud ocjenjuje takav iskaz tužitelja nevjerodostojnim, pri čemu treba naglasiti da je tužitelj sam onemogućio da se njegov iskaz podrobnije provjeri time što nije pristupio sudu radi saslušanja.

Tako su se stekli zakonski uvjeti za odbijanje zahtjeva za azil kao očito neutemeljenog u smislu odredbe članka 61. Zakona o azilu.

(...)

Besplatnu pravnu pomoć tužitelju nije bilo moguće odobriti, budući da je propuštanjem dolaska na ročište propustio ujedno i mogućnost da iskaže o svojem imovnom stanju, pa tako Sud nije bio u mogućnosti provjeriti njegove navode ... Posljedično je i zahtjev za naknadu troška odbijen iz istog razloga.«

III. PRIGOVORI PODNOSITELJA

4. U opširnoj ustavnoj tužbi, istaknute povrede ustavnih/konvencijskih prava podnositelj u biti nalazi u pogrešnom tumačenju i primjeni odredaba Zakona o azilu (»Narodne novine« broj 79/07., 88/10. i 143/13.; u daljnjem tekstu: Zakon o azilu), Pravilnika o besplatnoj pravnoj pomoći u postupku azila (»Narodne novine« broj 79/07., 88/10. i 32/12.), Zakona o strancima (»Narodne novine« broj 130/11. i 74/13.), kao i Zakona o općem upravnom postupku (»Narodne novine« broj 47/09.), te Zakona o upravnim sporovima (»Narodne novine« broj 20/10., 143/12. i 152/14.), dajući pri tome osobno viđenje i detaljnu analizu relevantnih propisa i sudske prakse.

Ističe da je »Upravni sud u Zagrebu izrazio ... novo stajalište za koje nema uporište u postojećoj ustaljenoj praksi, a po stajalištu podnositelja, niti u važećim zakonima«.

Nadalje, navodi da je presuda Upravnog suda u pogledu odbijanja zahtjeva za odobravanje besplatne pravne pomoći kao i odbijanja zahtjeva za naknadu troškova postupka pogrešna, arbitrarna i neodrživa.

Podnositelj ističe da o njegovom pravu na besplatnu pravnu pomoć odlučuje Upravni sud u prvom stupnju koje odlučivanje je odlučivanje o »pravu, obvezi ili pravnom interesu stranke«. Poziva se i na odredbu članka 34. Zakona o azilu te navodi da iz te odredbe proizlazi »da će Upravni sud odlučiti da se (a ne da li se) odobrava besplatna pravna pomoć«.

Također ističe da je sud dužan odlučiti da se odobrava pravna pomoć za zastupanje podnositelja u upravnom sporu »uvijek kada iz okolnosti u vrijeme pokretanja upravnog spora proizlazi da u to vrijeme tražitelj azila kao tužitelj zadovoljava uvjete za odobravanja te pomoći (ne posjeduje dostatna novčana sredstva niti stvari veće vrijednosti). Te